

MESH, GUSUL I TEJEMMUM

Muhamed Rizvić

Ciljevi i zadaci nastavne jedinice

Odgojni: Razviti svijest da su svaki musliman i muslimanka dužni svoje tijelo i odijelo držati čisto, kao i stan i prostorije gdje borave, uključujući i sredinu u kojoj žive, te da pravila vladanja, kako ona koja imaju moralni značaj, tako i ona koja imaju fizički značaj, proističu iz istog izvora, Kur'ana, Božije riječi.

Obrazovni: Na ovom času će se realizirati usvajanje nove građe. Tako će se, novom spoznajom o pripremama i glavnim djelovima namaza, razvijati smisao za urednost, skrušenost, tačnost i čistoću. Odgovornost, čistoću i tačnost podsticati kroz odnos prema namazu. Islam ide za tim da formira cjelinu koja obuhvata čitav život i ne zanemaruje nijedno područje čovjekove djelatnosti. Osim toga, on nastoji uskladiti sva ta područja. Ta briga za *centralizacijom* ima posljedicu da sve vjerske dužnosti istovremeno služe i za dobro tijela i za dobro duha. Ne samo to, nego će čak i profane dužnosti imati sakralni, etički karakter, koji je u skladu sa božanskim propisima, dok će i duhovni obredi, sa svoje strane, imati materijalnu korist.

Funkcionalni: Funkcionalni oblik ovog nastavnog sata bit će u sklopu cjelokupnog djelovanja planske i sistemske nastave da se podspješuju i razvijaju intelektualne, afektivne,

senzorne i fizičke sposobnosti. Učenici će sami indukativnim putem doći do pravila i zakona.

Vremenska artikulacija

Uvodni dio: Psiholiška priprema 7-10 minuta;

Glavni dio: Najava cilja 25-30 minuta;

Završni dio: Verifikacija usvojenih sadržaja 8-10 minuta.

Razrada uvodnog dijela časa

Psiholiška priprema: Ispričat ću vam, djeco, priču (mešelu) o uzimanju abdesta i poštivanju starijih. Pegamberovi unuci Hasan i Husejn su se igrali pred džamijom. Došlo je vrijeme klanjanja namaza. Došao je jedan amidža i započeo uzimati abdest. Hasan i Husejn su to posmatrali i uvidjeli da amidža čini greške. Nisu mu htjeli odmah skrenuti pažnju na nepravilnosti. Klanjali su namaz sa njim i sa drugim vjernicima, a onda su prišli amidži i zamolili ga da, ako ima malo vremena, pogleda znaju li njih dvojica pravilno uzeti abdest te da procijeni ko od njih dvojice pravilnije uzima abdest. Amidža je to prihvatio. Posmatrajući ih kako uzimaju abdest, amidža je ustvrdio da oni uzimaju abdest malo drukčije od njega i rekao im: «Vi to odlično radite, a ja imam greški prilikom uzimanja abdesta. Obojica ste odlični». Ovim primjerom su dječaci naučili

starijeg čovjeka kako se pravilno uzima abdest. To im je bio cilj, a nisu ga htjeli osramotiti, pa reći: «Hej, amidža, ti to pogrešno činiš!» Zato, djeco, uzmimo pouku ovog primjera kako ne treba starije ispravljati javno, među narodom, i kako se može postići dobar efekt i pomoći drugima u onome u šta oni nisu upućeni i naučiti ih. Na prethodnom nastavnom satu smo započeli temu o čistoći tijela i duše. Ko bi nam znao ukratko reći to o čemu smo govorili?

Draga djeco, koji je prvi uvjet za namaz?

(Mogući odgovor: Da bude čisto tijelo, odijelo i mjesto gdje će se klanjati.)

Šta se ubraja u opću čistoću muslimana?

(Mogući odgovor: U opću čistoću muslimana ubraja se: kupanje nakon džunubluka te hajza i nifasa (žene), pranje poslije obavljene velike i male nužde, čuvanje tijela i odijela od mokraće i druge nečistoće.)

Koji je drugi uvjet za namaz?

(Mogući odgovor: Drugi uvjet za namaz je uzimanje abdesta, po potrebi se okupati ili u nuždi uzeti tejemum.)

Ko bi nam praktično mogao pokazati kako se, po redu, uzima abdest?

(Učenik izlazi ispred table i praktično pokazuje kako se uzima abdest.)

Ko bi nam mogao reći koje radnje i stanja kvare abdest?

(Mogući odgovor: Ako se obavi bilo koja prirodna nužda, ako poteče krv ili gnoj iz tijela, ako se povrati punim ustima i ako se u namazu glasno nasmijemo tako da nas i drugi mogu čuti.)

Koje su vrste abdesta po važnosti?

(Mogući odgovori: Abdest po važnosti može biti: farz, vadžib i mendub. Uzeti abdest je farz radi klanjanja namaza i činjenja sedžde. Vadžib, radi obavljanja tavafa oko Ka'be. Mendub, uzeti abdest je pred spavanje, iza sna i nakon svakog izgovorenog ili učinjenog grijeshnog djela.)

Razrada težišnog dijela sata

Danas ćemo, djeco, obraditi novu nastavnu jedinicu: Mesh, gusul i tejemum.

Mesh:

Mesh može biti po glavi, po obući i po zavoju.

Mesh po glavi se obavlja prilikom uzimanja abdesta. Mesh po obući znači potiranje obuće umjesto pranja nogu. Kad imamo abdest i obućemo mestve (lahke duboke cipele), onda prilikom uzimanja novog abdesta nećemo prati noge nego ćemo mokrom rukom potirati mestve, i to desnu mestvu prstima desne ruke, počinjući od prstiju prema članku, a lijevu mestvu prstima lijeve ruke na isti način.

Ako smo kod kuće, tj. ako nismo na putovanju, mesh možemo činiti 24 sata, a ako smo na putovanju, mesh možemo činiti 72 sata. Putnikom se smatra osoba koja je otputovala u mjesto udaljeno od njegova mjesta stanovanja najmanje 18 sati pješaćenja (udaljenost od 90 kilometara), bez obzira na koji način prešli taj put. Mesh po obući nije valjan ako smo obuli mestve bez abdesta, ako mestve nisu čiste, ako su mestve poderane i ako mestve nisu duboke da pokrivaju članke.

Mesh po zavoju: Ako imamao ranu ili krastu koju ne smijemo kvasiti ili gips, onda ćemo pri uzimanju abdesta ili gusula samo mokrom rukom potirati po zavoju, odnosno gipsu.

Gusul:

Gusul je obavezno vjersko kupanje u tačno određenim situacijama. Gusul je, kao i abdest, naredio Allah, dž.š., u Kur'anu. Gusul je farz u slijedećim situacijama: poslije spolnog općenja, poslije izbacivanja sjemena u snu ili na drugi način i poslije hajza i nifasa kod žena.

Nečista osoba se naziva džunub, a to stanje je 'dženabet' – džunubluk. Džunub ne može klanjati, uzimati Kur'an bez omota, učiti Kur'an, ulaziti u džamiju, činiti tavaf oko Ka'be.

Kako je gusul učinio strogom dužnošću (farzom), Allah, dž.š., propisao je tri osnovne dužnosti, a to su gusulski šarti:

1. ispiranje usta i grla tri puta (gargara),
2. ispiranje nosa tri puta (istinšak) i
3. pranje čitavog tijela tako da nigdje ne ostane suho.

Muhammed, a.s., uzimao bi gusul na sljedeći način: na početku bi učinio nijjet, proučio Bismillu, uklonio nečistoću sa tijela prije kupanja, uzeo bi abdest prije kupanja, isprao bi tri puta usta, grlo i nos, tri bi puta polivao cijelo tijelo; prvo bi polio glavu, pa desno, onda lijevo rame i istrljao bi tijelo pri prvom pranju.

To su gusulski suneti. Kupanje može biti farz, sunnet i mendub. Za farz je spomenuto.

Sunnet je okupati se uoči petka, uoči Bajrama, radi oblačenja ihrama, hadžiji kad pođe na Arefat.

Mendub je okupati se uoči mubarek-noći, nakon kupanja mrtvaca, pred ulazak u Medinu, radi stajanja na Muzdefili, kad se uđe u Mekku, osobi koja primi islam itd.

Tejemmum:

Tejemmum je simbolično prirodno čišćenje zemljom u slučaju kad nemamo vode ili je ne možemo upotrijebiti zbog nekog razloga.

U svim slučajevima kad nemamo vode, kad ne možemo nikako doći do vode, kad imamo vode samo za životne potrebe, kad smo bolesni te zbog zime ili se ne možemo abdestiti i okupati zbog nedostatka prostorija, umjesto abdesta i gusula uzet ćemo tejemmum.

Tejemmum je, kao i abdest i gusul, naredio Allah, dž.š., i to je farz. Tejemmum ima tri šarta:

1. Nijet činimo li tejemmum radi tahareta od hadesa, radi namaza ili učenja Kur'ana;
2. Dotaknuti dlanovima čistu suhu zemlju, potresti ih i njima jedanput potrati lice;
3. Ponovo dlanovima dotaknuti čistu suhu zemlju, potresti ih i potrati desnu ruku lijevom, a lijevu desnom do iza lakta.

Kao i zemljom, tejemmum se može obaviti pomoću kamena, cigle, crijepa, zida itd.

Nijet za tejemmum možemo izreći i na našem jeziku: *“Odlučih uzeti tejemmum da bih bio(la) čist(a) za namaz i da bih se približio(la) Božijoj milosti”*.

Tejemmum će pokvariti sve što kvari abdest, kao i mogućnost da upotrijebimo vodu za abdest ili gusul.

IZGLED ŠKOLSKE TABLE

MESH, GUSUL I TEJEMMUM

MESH:

Mesh može biti: po glavi, po obući i po zavoju.

Mesh po glavi se obavlja prilikom uzimanja abdesta.

Mesh po obući je potiranje obuće umjesto pranja nogu kod abdesta.

Mesh po zavoju : Ako imamao ranu ili krastu koju ne smijemo kvasiti ili gips, onda ćemo samo mokrom rukom potrati po zavoju, odnosno gipsu.

GUSUL:

Gusul je obavezno vjersko kupanje u tačno određenim situacijama koje je Allah, dž.š., strogo naredio u Kur'anu

1. Poslije spolnog općenja,
2. Poslije izbacivanja sjemena u snu ili na drugi način i
3. Poslije hajza i nifasa kod žena

Nečista osoba naziva se džunub.

Džunub ne može klanjati, uzimati Kur'an bez omota, učiti Kur'an, ulaziti u džamiju i Ka'bu, činiti tavaf.

Gusul ima tri farza, a to su:

1. Ispiranje usta i grla tri puta (gargara),
2. Ispiranje nosa tri puta (istinšak) i
3. Pranje čitavog tijela tako da ništa ne ostane suho.

TEJEMMUM:

Tejemmum je simbolično prirodno čišćenje zemljom u slučaju kad nemamo vode ili je ne možemo upotrijebiti zbog nekog razloga.

Tejemmum je, kao i abdest i gusul, naredio Allah, dž.š., i to je farz.

Tejemmum ima tri šarta:

1. Nijet činimo li tejemmum radi tahareta od hadesa, radi namaza ili učenja Kur'ana,
2. Dlanovima dotaknuti čistu suhu zemlju, potresti ih i njima jedanput potrati lice;
3. Ponovo dotaknuti dlanovima čistu suhu zemlje, potresti ih i potrati desnu ruku lijevom, a lijevu desnom do iza lakta.

Kao zemlja se smatraju i kamen, cigla, crijep zid itd.

Završni dio sata:

Sada ćemo odrediti koji je glavni cilj časa, a to je: šta smo to naučili danas ?

Koristit ću grafoskop i grafolije na kojima su prikazana pitanja na koja ćete vi, u nastavnim listićima koje ću vam podijeliti, dati kratke odgovore.

Nastavni listić**Pitanja**

1. Mesh može biti po _____, _____, i po _____.
Mesh po glavi se obavlja prilikom uzimanja _____.
Mesh po obući je potiranje mestvi umjesto pranja nogu u _____.
2. Ako smo kod kuće, mesh po mestvama možemo činiti ____ sata.
Ako smo na putovanju (musafiri), mesh po mestvama možemo činiti ____ sata, pod uvjetom da ne skidamo mestve.
3. Gusul je vjersko kupanje koje nam je Allah, dž.š., strogo naredio u tri slučaja:
1. poslije spolnog _____, 2. poslije izbacivanja sjemena u snu ili na _____, 3. poslije hajza i _____.
Osoba koja se nalazi u jednom od ova tri stanja zove se _____ i ona je nečista sve dok se ne okupa
Hajz je mjesečno pranje odrasle ženske osobe koje traje od 3 do ____ dana.
Nifas je čišćenje porodilje koje traje od ____ do ____ dana.
4. Neokupanoj osobi (džunubu) je zabranjeno: kla... _____, prihvatati i učiti _____, ulaziti u _____, oko Ka'be _____; ženi u hajzu i nifasu je zabranjeno spolno _____ i postiti. Što se tiče učenja Kur'ana napamet, njoj je _____.
5. Gusul ima tri farza (obavezne radnje), a to su: 1. ispirati usta i _____ 3 puta, 2. ispirati _____ 3 puta i 3. cijelo tijelo dobro oprati da nigdje ne ostane _____.
6. Tejemum je simbolično čišćenje suhom zemljom koje se vrši u tri slučaja:
1. kad je u namaskom vremenu nemoguće doći do _____,
2. kad imamo malu količinu vode koja je potrebna za piće i pripremanje _____,
3. kad se nemoguće okupati, naprimjer, zbog zi... _____, zbog bol... _____ koja ne dozvoljava kupanje itd.

Ocjena: _____

Summary

CLASS PREPARATION: TYPES OF RITUAL CLEANSINGS IN ISLAM

Muhamed Rizvic

One of the present-day priorities of the Islamic community is improving Islamic education in schools. In order to be successful, Islamic teachers must primarily be well educated. If we are to have well educated Muslims in the future, we must move away from stereotypical to modern educational principals and standards. It is impossible to be a good Islamic teacher without appropriate education and right pedagogical approach. No proper school class can be held without thorough and good quality written class preparation. This is one of the main success factors for school classes. Many Islamic teachers do have theoretical knowledge on how to organize a class, but have very little practical knowledge on how to do that. Therefore, the written class preparation presented in this article, for a class held at the Teocak High School on February, 28th, 2006, was meant to serve as a guide to the colleagues who prepare classes in Islamic education.

موجز

إعداد الحصة النموذجية:
المسح على الخفين والغسل والتيمم

محمد ريزفيتش

يعتبر التعليم الديني في الكتاتيب والمدارس الرسمية من أولويات المشيخة الإسلامية في وقتنا الحاضر. ولا بد لمعلم الدين أن يكون متعلما ومؤهلا حتى يمكنه النجاح في أداء رسالته، سواء في الكتاب أو في المدرسة. وإذا كنا نريد تخريج أجيال متعلمة من المسلمين فلا بد لنا أن نتخلى عن أساليب التدريس النمطية القديمة ونتحول إلى الأساليب العصرية والحديثة التي تقوم على المعايير والمبادئ التربوية. ولا يمكن لمعلم الدين في الكتاب أو المدرسة أن يكون ناجحا في هذا العصر إذا لم يتوفر له التعليم والتشخيص التربوي. كما أن حصة التعليم الديني في الكتاب أو المدرسة لا يمكن أن تكون جيدة بدون تحضير كتابي متعمق وجيد، فهذا يعتبر أحد أهم عوامل النجاح في التدريس. إن الكثيرين من معلمي الدين يعرفون نظريا "تنظيم الحصة" ولكنهم لا يتقنون التطبيق العملي. لذلك قمت بإعداد هذه الحصة النموذجية وألقيتها في المدرسة الثانوية في توتشاك بتاريخ 28 فبراير 2006، رغبة مني في مساعدة زملائي المهتمين بإعداد حصص التربية الدينية وإلقائها في الكتاتيب أو المدارس الرسمية.